

KEUZES MAKEN VOOR PARTICIPATIETOOLS

Er zijn veel tools voor offline en online burgerparticipatie. Sinds de uitbraak van de Covid-19 pandemie een jaar geleden zijn initiatiefnemers van participatie (bijna) volledig aangewezen op online participatietools. Dit heeft met zich meegebracht dat de ervaring met online participatie snel is toegenomen. Als offline straks weer mogelijk is, zullen initiatiefnemers van participatie door al die ervaring meer zicht hebben op de (on) mogelijkheden van offline en online tools. De vraag is hoe je als participatieprofessional uit het brede aanbod van online en offline participatietools de tool kiest die past, dat wil zeggen die bijdraagt bij aan het doel van een participatieproces.

In dit KIEM-onderzoeksproject is bestaande wetenschappelijke kennis over burgerparticipatie gebruikt om handvatten te ontwikkelen bij het maken van onderbouwde keuzes voor de inzet van offline of online participatietools. Professionals in de praktijk kunnen deze inzichten gebruiken bij het ontwerpen van een participatiestrategie. In dit project is met een aantal praktijkpartners en experts samengewerkt om inzicht te krijgen in wat er nodig is om onderbouwde keuzes te kunnen maken voor een participatietool.

Kijken naar participatie

Burgerparticipatie, het in samenspraak of samenwerking met burgers ontwikkelen of uitvoeren van beleid, is een verzamelnaam voor uiteenlopende processen met verschillende doelen. In het onderzoek hebben we ons gericht op door een gemeente geïnitieerde deliberatieve participatieprocessen. We richten ons dus op meedenken, meedoen laten we buiten beschouwing.

Om te bepalen wat nodig is om onderbouwde keuzes te kunnen maken voor participatietools is het eveneens nodig om te bepalen vanuit welk perspectief we

naar participatie kijken. Een gangbaar onderscheid in de literatuur is dat tussen een normatieve, instrumentele en een inhoudelijke benadering van participatie (Cuppen, 2018). Bij een normatieve benadering staan de democratische waarden centraal. Het gaat dan om het recht van burgers om invloed uit te oefenen op overheidsbesluiten die hen raken. In een instrumentele benadering beoogt participatie vooral bij te dragen aan draagvlak voor beleid en besluitvorming daarover. In dit project kiezen we voor een benadering waarbij het belangrijkste doel van participatie is bij te dragen aan de kwaliteit van beleid en uitvoering. De kwaliteit van besluiten neemt toe als bij het nemen ervan rekening wordt gehouden met de standpunten en perspectieven van burgers en andere belanghebbenden is de redenering in deze benadering. Of participatie bijdraagt aan de kwaliteit van beleid of uitvoering hangt ervan af waarover wordt gesproken (inhoud), wie er mee praten (diversiteit van de deelnemers) en hoe het participatieproces verloopt. Deze inhoudelijke benadering betekent niet dat participatieprocessen niet ook bijdragen aan democratisering en leiden tot draagvlak. In deze benadering staat dit niet centraal maar is het mooi meegenomen.

Tot slot vatten we participatie op als een van de manieren waarop organisaties luisteren naar hun omgeving (Macnamara, 2017). Door te luisteren naar hun omgeving kunnen gemeenten rekening houden met de ervaringen, ideeën en opvattingen van burgers en andere belanghebbenden. Door het formuleren van vragen voor de participatie geef je richting aan dat luisteren. De vragen die je stelt zijn immers bepalend voor het antwoord dat je krijgt.

Overigens is participatie niet de enige manier waarop organisatie luisteren naar hun omgeving. Ook onderzoek is een manier van luisteren alleen is hierbij geen sprake van uitwisseling tussen initiatiefnemer en participanten.

Kortom, in dit onderzoeksproject zien we participatie als een van de manieren waarop een organisatie naar burgers en andere belanghebbenden luistert. Het belangrijkste doel hiervan is staat het verbeteren van de kwaliteit van beleid en de uitvoering daarvan.

Waarom verschillen tools van elkaar?

Vanuit dit perspectief op participatie zijn we op zoek gegaan naar kenmerken van verschillende tools. Er zijn verschillende hulpmiddelen voor handen om keuzes te maken tussen participatietools. Deze keuzetools even goed inzicht in de (technische) (on)mogelijkheden van tools of in andere kenmerken. Hierdoor wordt het duidelijk welke functionaliteiten een tool biedt. Vaak

hebben tools meerdere functionaliteiten. Hierdoor helpen ze niet echt helpen bij het maken van keuzes tussen tools. Wel wordt duidelijk dat het niet gaat om een keuze tussen tools maar om de keuze voor een van de functionaliteiten die tools bieden.

Als participatie een manier van luisteren is, zijn de vragen die je stelt belangrijk. Dit helpt vervolgens bij het vaststellen van de interactie die nodig is om een bepaalde vraag te beantwoorden. Om onderscheid aan te brengen tussen de functionaliteiten van verschillende tools is daarom gekeken naar de interactie dat ze faciliteren. Mandurano & Meenar (2015) onderscheiden drie typen interacties: Eenrichting, twee richtingen en multistakeholder interactie. Bij een eenzijdige interactie informeert de overheid bewoners en andere belanghebbenden op een begrijpelijke en transparante manier. Informeren is geen vorm van participatie omdat er geen interactie plaatsvindt (Arnstein, 1969). Begrijpelijke informatie over de inhoud en het proces is overigens wel een belangrijke voorwaarde voor een succesvol participatieproces.

• Interactie tussen participanten en overheid

Wanneer er sprake is van twee richtingen interactie verzamelt de initiatiefnemer informatie en stelt hiervoor vragen aan participanten. Dit kan bijvoorbeeld gaan over hun ervaringen, opvattingen of ideeën. Er zijn twee manieren om dit te doen. In beide varianten vindt er interactie plaats tussen de gemeente en burgers.

Bij de eerste variant stelt de initiatiefnemer vragen en geven participanten antwoorden. Dat kan bijvoorbeeld door een (on- of offline) enquête of het raadplegen van een burgerpanel. Op zichzelf is een eenmalige enquête geen participatie. Wanneer de uitkomsten worden gebruikt als basis voor een reactie of een andere vorm van interactie is er sprake van participatie. Ook het verzamelen van reacties op sociale media kan zo onderdeel vormen van een participatieproces.

In de case van de gemeente Utrecht over de aanscherping van het mobiliteitsbeleid werd een breed uitgezette flitspeiling ingezet voorafgaande aan een participatiebijeenkomst.

Bij de tweede variant stelt de overheid een vraag, reageren participanten en reageert de overheid daar vervolgens weer op. In deze variant kunnen de gemeente en participanten over en weer vragen stellen. De overheid probeert zo informatie te verzamelen over hoe verschillende betrokkenen ergens over denken en wat de achtergronden hiervan zijn. Dat kan bijvoorbeeld in een informatiebijeenkomst (offline) of een webinar of een interactief platform (online).

Het kan zijn dat de initiatiefnemer een plan voor willen leggen om te weten hoe hierover wordt gedacht. Maar als er nog geen plan is kan er ook aan betrokkenen worden gevraagd hoe zij tegen een bepaald vraagstuk aankijken. In de case van de gemeente Zoetermeer wilde de gemeente input verzamelen voor het ontwikkelen van nieuw parkeerbeleid. De centrale vraag in de participatie was: "Hoe kan het auto en fiets parkeerbeleid ingezet worden om de bereikbaarheid, leefbaarheid en (economische) vitaliteit van Zoetermeer te waarborgen?"

• **Interactie tussen participanten onderling én de overheid**

In de derde variant gaan participanten met elkaar én met de overheid in gesprek. De initiatiefnemer agendaert een onderwerp, maar alle betrokkenen kunnen vragen stellen en reageren op elkaar. In deze variant

is er interactie tussen participanten onderling en met de overheid. Multistakeholder interacties zijn nodig wanneer de overheid in samenspraak met participanten tot een oplossing of aanpak wilt komen. Hiervoor is het meestal nodig dat participanten zich verdiepen in een vraagstuk en de achtergronden ervan en in elkaars motieven en opvattingen. Interactie in meerdere richtingen kan zowel in een bijeenkomst (offline) als in een meeting via Zoom of MS Teams.

Het kan zijn dat de overheid een groep participanten vraagt om een gezamenlijk advies of een uitgewerkt plan op te stellen. In de case van de gemeente Den Haag ging een kleine, zorgvuldig samengestelde groep bewoners aan de slag om de door buurtbewoners aangedragen opknappunten uit te werken in een opknappplan voor de buurt.

In de tabel hieronder zie je voorbeelden van tools die twee richtingen en multistakeholder interactie mogelijk maken. Dit zijn zowel online als offline tools zijn. Als het gaat om het soort interactie bieden online en offline tools dezelfde mogelijkheden.

	Interactie	Voorbeeld offline tool 	Voorbeeld online tool
	Interactie tussen overheid en participanten: Overheid stelt vragen, participanten reageren	<ul style="list-style-type: none"> • Enquête huis-aan-huis 	<ul style="list-style-type: none"> • Flitspeiling • Burgerpanel
	Interactie tussen overheid en participanten: Overheid stelt vragen, participanten reageren en stellen vragen aan de overheid	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie/inspraakbijeenkomsten 	<ul style="list-style-type: none"> • Webinar • Interactief platform bijvoorbeeld via Argu
	Interactie tussen participanten onderling en met de overheid: Overheid en participanten stellen vragen aan elkaar, participanten stellen vragen aan elkaar	<ul style="list-style-type: none"> • Live dialoog bijvoorbeeld wijk- of stadsgesprekken 	<ul style="list-style-type: none"> • Online discussieplatform of dialoogtool bijvoorbeeld via Synthetron • Zoom, Teams

Type participatievraag

We hebben onderscheid aangebracht tussen de functionaliteiten van verschillende tools door te benoemen welke type interactie ze faciliteren. Vervolgens hebben we vier cases geanalyseerd (zie bijlage voor de indicatoren). In de onderzochte participatieprocessen stonden zowel concrete als abstracte onderwerpen centraal. Een concreet onderwerp was een participatieproces voor het opstellen van een opknappan voor een buurt in Den Haag. Een abstracter onderwerp was de ontwikkeling van een ruimtelijke visie in de gemeente Houten. In alle cases was het doel van de participatie input verzamelen voor het ontwikkelen of uitvoeren van beleid. Er was geen sprake van co-creëren of (mee)beslissen.

Uit de analyse kwam naar voren dat de participatievraag belangrijk is en richting geeft aan de keuze voor tools en andere onderdelen van de inrichting van een participatieproces. Het gaat dan niet om het beleidsvraagstuk maar de vragen die in de participatie centraal staan. In verschillende fases van een participatieproces kan een ander type vraagstelling centraal staan.

• Persoonsgerichte vragen

Bij persoonsgerichte (of ervaringsgerichte) vragen wordt participanten gevraagd naar hun eigen ervaringen met, opvattingen over of suggesties voor een bepaald onderwerp. Deze vragen leveren input op van een groep individuele burgers die gebruikt kan worden voor het ontwikkelen of uitvoeren van beleid. De initiatiefnemer kan bij het maken van keuzes de opvattingen die relatief vaak door participanten naar voren worden gebracht zwaarder laten wegen. Een voorbeeld is de flitspeiling die de gemeente Utrecht hield onder alle inwoners voorafgaande aan het stadsgesprek over het mobiliteitsbeleid.

• Oplossingsgerichte vragen

Bij oplossingsgerichte (of beleidsgerichte) vragen wordt participanten gevraagd om met elkaar een oplossing of aanpak te bedenken voor een bepaald vraagstuk. Deze vragen leveren een gezamenlijk advies of voorstel op van een groep participanten over de aanpak van een vraagstuk. De initiatiefnemer neemt een besluit over het advies of voorstel, soms na verdere uitwerking ervan. Een voorbeeld is de bewonerscommissie in Den Haag die samen met ambtenaren de door bewoners aangedragen opknappunten uitwerkte tot een opknappan voor de wijk.

Oplossingsgerichte vragen zijn er in twee varianten. Varianten die gericht zijn op 1) het bedenken en 2) het maken van een keuze of prioriteren van oplossingen.

TOOLS, INZET EN UITKOMST

Persoonsgerichte vraag

Een persoonsgerichte vraag vraagt om een tool die interactie tussen de overheid en participanten mogelijk maakt. Wanneer de overheid vragen stelt en de participanten reageren kan dat online bijvoorbeeld met een flitspeiling, het stellen van vragen via sociale media of aan een digitaal burgerpanel. Offline kan dat bijvoorbeeld door huis-aan-huis een enquête af te nemen.

Wanneer de overheid en participanten over en weer vragen stellen en reageren kan dat online bijvoorbeeld doormiddel van een online platform of een webinar. Offline kan dat bijvoorbeeld door een informatie- of inspraakbijeenkomst.

Een persoonsgerichte vraag vraagt relatief minder inzet van participanten, waardoor het makkelijker is om een meer diverse en grotere groep te betrekken.

Bij een persoonsgerichte vraag bestaat de uitkomst uit een verzameling van de inbreng van individuele participanten. Dit vraagt van de initiatiefnemer om alle inbreng serieus te nemen en hier op een transparante manier gebruik van te maken bij het nemen van een besluit.

Oplossingsgerichte vraag

Een oplossingsgerichte vraag vraagt om een tool die multistakeholder-interactie mogelijk maakt. Dat wil zeggen interactie tussen participanten onderling en met de overheid.

Een oplossingsgerichte vraag vraagt relatief meer van de inzet van participanten, waardoor over het algemeen een selecte groep participanten kan worden betrokken. Wanneer het gaat om het bedenken van oplossingen kan dat online bijvoorbeeld via videobellen of een online dialoog tool (o.a. Synthetron). Offline kan dat bijvoorbeeld door meerdere bijeenkomsten over het betreffende onderwerp. Wanneer het gaat om het prioriteren van oplossingen kan dat zowel online als offline doormiddel van bijvoorbeeld stemmen of liken/stickeren.

Bij een oplossingsgerichte vraag bestaat de uitkomst uit een gezamenlijk voorstel of advies van een groep participanten. Dit vraagt van de initiatiefnemer om (op basis van verdere uitwerking) een onderbouwd besluit te nemen over dit voorstel of advies.

Bij het bedenken van oplossingen legt een initiatiefnemer een oplossingsgerichte vraag voor waarna een groep participanten een of meer adviezen of aanpakken voor een vraagstuk ontwikkelt. Bij het kiezen van oplossingen legt een initiatiefnemer een beperkt aantal oplossingsrichtingen en onderbouwing hiervan voor waarna een groep participanten een keuze maakt. Een voorbeeld is de mogelijkheid die de gemeente Den Haag wijkbewoners bood om doormiddel van stemmen aan te geven welke onderdelen van het opknappan voor hun wijk prioriteit hebben.

Als je input wilt verzamelen voor bijvoorbeeld mobiliteitsbeleid kun je zowel een persoonsgerichte als een oplossingsgerichte vraag centraal stellen in je participatieproces. De keuze voor een participatievraag vloeit dus niet automatisch voort uit het vraagstuk. Bij een participatieproces over een complex vraagstuk zoals bijvoorbeeld mobiliteitsbeleid koos de gemeente Utrecht ervoor om de participatie in te richten rond oplossingsgerichte vragen. De overkoepelende participatievraag luidde: 'Hoe verplaatsen we ons slim van A naar B als we, ook in 2040, Utrecht voor iedereen gezond, aantrekkelijk en bereikbaar willen houden?' De gemeente Zoetermeer koos er bij een vergelijkbaar vraagstuk, het parkeerbeleid, voor om persoonsgerichte vragen centraal te stellen: 'Wat zijn de ervaringen, wensen en knelpunten rond parkeren in Zoetermeer?'

Het type vraag dat je stelt is richtinggevend voor de functionaliteit van de tool die nodig is maar ook voor de inspanning die van participanten wordt gevraagd en voor het soort uitkomst dat je kunt verwachten. Als je weet wat voor type vraag je beantwoord wilt zien, dan helpt dit bij het maken van keuzes voor de verdere inrichting van het participatieproces.

Toepassing in de praktijk

Hoe kun je deze inzichten gebruiken in de praktijk? Bij het opzetten van een participatieproces doorloop je verschillende stappen. Allereerst is het belangrijk om grip te krijgen op de context van een beleids- of uitvoeringsvraagstuk door relevant beleid en de specifieke omstandigheden te inventariseren. De tweede stap is het in kaart brengen van de stakeholders en hun betrokkenheid bij het vraagstuk. De derde stap is het aanbrengen van focus in een participatieproces door de inhoudelijke en praktische kaders vast te stellen: Waarover kan worden gepraat en hoeveel tijd willen we hiervoor uittrekken?

De inzichten die uit de drie stappen van de voorbereidingsfase naar voren zijn gekomen vormen de basis

voor de ontwerpfase. In deze fase worden keuzes gemaakt voor de inrichting van het participatieproces, waaronder de tools die worden ingezet. Dit is het moment in het proces dat het verhelderend kan zijn om het type participatievraag vast te stellen. Als adviseur vraag je aan de inhoudelijk projectleider welk type vraag hij of zij door middel van participatie beantwoord wil zien: een persoonsgerichte of een oplossingsgerichte vraag. Wanneer je hier met elkaar hierover spreekt gebruik je de inzichten van de voorbereidingsfase. In dit gesprek kun je aan de hand van de inzichten uit dit onderzoek laten zien wat een persoons- of een oplossingsgerichte vraag betekent voor de verdere inrichting van een participatieproces.

Online en/of offline?

Maakt het dan geen enkel verschil of je een online of offline tool kiest? Online en offline tools kunnen dezelfde typen interactie faciliteren. Het is niet zo dat sommige interacties uitsluitend offline of online mogelijk zijn. Er zijn weldegelijk aspecten waarin online/offline tools van elkaar verschillen die van belang kunnen zijn bij het maken van keuzes (Mandurano & Meenar, 2015; Zheng, 2017). Binnen de scope van dit project is aandacht voor inclusie bij online en offline participatie op zijn plaats. Online participatie biedt mogelijkheden vanwege het potentieel grote bereik en de snelheid van digitale tools. Of met digitale tools daadwerkelijk meer en andere participanten worden bereikt verschilt erg. Er zijn platforms die nauwelijks worden bezocht maar ook van online participatie waar het aantal deelnemers veel hoger ligt dan wanneer deze offline zou hebben plaatsgevonden. Het ontbreken van digitale vaardigheden betekent dat sommige groepen burgers online moeilijk bereikt worden. Terwijl live bijeenkomsten weer andere belemmeringen met zich mee brengen. Een mix van online en offline tools zal vaak het meest effectief zijn. Online participatie biedt overigens ook kansen voor een transparant participatieproces: alle opbrengsten en processtappen zijn goed navolgbaar voor participanten en anderen.

Losse eindjes en vervolgvragen

Het doel van dit exploratieve onderzoek was om handvatten te vinden voor het maken van onderbouwde keuzes voor online of offline participatietools. Hierbij is het verbeteren van de kwaliteit van beleidsontwikkeling en –uitvoering gezien als het belangrijkste doel van participatie. Er is een klein aantal deliberatieve participatieprocessen in vier gemeenten onderzocht. Samengevat is het belangrijkste inzicht dat het type participatievraag dat je centraal stelt in een participatieproces, of fase hiervan, richting geeft aan het soort

interactie dat een participatietool moet faciliteren en in samenhang hiermee inzet die participatie vraagt van deelnemers en het soort uitkomst. De gevonden inzichten moeten de komende tijd worden gevalideerd in de praktijk. Het gaat dan om het testen van de bruikbaarheid ervan in meer en andere participatieprocessen in de praktijk.

Een van implicaties van deze inzichten zou zijn dat participatieprocessen in sommige gevallen een stuk eenvoudiger kunnen worden opgezet. Je kunt uiteraard allerlei (democratische of praktische) redenen hebben om participanten in groepjes met elkaar te laten praten maar bij een persoonsgericht participatievraag, met als doel de kwaliteit van beleid te vergroten, is dat strikt genomen niet nodig. En vanuit de gedachte dat participatie een manier van luisteren is, voegt het trechteren van de inbreng van participanten bijvoorbeeld door middel van 'stickeren' weinig toe.

In andere gevallen, bij oplossingsgerichte vragen over complexe onderwerpen, is er juist meer nodig om participatie succesvol te laten zijn, zeker als interacties online plaatsvinden. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op het verloop van online interacties over complexe en gevoelige issues. Multi-stakeholder interacties kunnen net zo goed online als offline worden gevoerd. Tegelijkertijd brengt het voeren van online gesprekken over complexe vraagstukken (nog) allerlei complicaties met zich mee die er aan bijdragen dat initiatiefnemers van participatie er liever niet aan beginnen. Er is meer inzicht nodig in wat er nodig is om online voldoende veiligheid te creëren om complexe en gevoelige vraagstukken te bespreken. Zeker wanneer emoties een rol spelen en er meer nodig is dan het uitwisselen van opvattingen en perspectieven is het online voeren van gesprekken niet eenvoudig.

VRAGEN OF MEER WETEN?

Dit door SIA-RAAK gesubsidieerde KIEM onderzoeksproject is uitgevoerd door het lectoraat Communicatie in Digitale Transformatie van Hogeschool Utrecht in samenwerking met de gemeente Den Haag, Utrecht, Zoetermeer, +anderen, Argu en Renata Verloop.

Heb je vragen of wil je meer weten?

Mail dan naar:

christine.bleijenberg@hu.nl of irene.kelder@hu.nl.

maart 2021

Toelichting op de gevolgde werkwijze

In het KIEM-project "Online of offline? Ontwikkeling van een strategie-instrument voor online en offline participatie" is met participatieprofessionals van de Gemeente Zoetermeer, Gemeente Den Haag, Gemeente Utrecht, Argu, +anderen en Renata Verloop gewerkt aan de volgende vraag: wat is er nodig om onderbouwde keuzes te kunnen maken voor een participatievorm of -tool? In de manier van werken is telkens een koppeling gemaakt tussen wetenschappelijke literatuur en ervaringen van partners in de praktijk.

In februari 2020 vond de startbijeenkomst van dit KIEM-project plaats. Tijdens deze eerste bijeenkomst zijn we ingegaan op het doel, de opzet en de aanpak van dit project en hebben we ervaringen gedeeld met betrekking tot online en offline participatietools (Wat is belangrijk voor een succesvol participatieproces? Wat zijn de (on)mogelijkheden van online en offline tools? Hoe verhouden de uitkomsten van online en offline tools zich tot elkaar?). Tot slot is geïnterviewd welke cases geschikt zouden zijn voor een analyse. Het plan was om het verloop en de uitkomsten van participatieprocessen waarin online, offline of een combinatie van participatievormen zijn gebruikt te analyseren. Voor de selectie van cases is rekening gehouden met een aantal voorwaarden: het moest een afgerond project zijn, er moesten data beschikbaar zijn voor onderzoek en gemeenten moesten het initiatief genomen hebben voor het participatietraject.

Vervolgens zijn we gestart met een literatuuronderzoek naar de verschillen tussen en de kenmerken van online en offline participatie. Via Google Scholar is naar artikelen gezocht tussen 2015 en 2020 en is gezocht met termen als 'e-participatie', 'online offline participatie' en digitale burgerparticipatie' (Nederlands en Engels).

Vier partners hebben een afgerond participatieproces ingebracht, te weten de participatie bij de totstandkoming van de actualisatie van het parkeerbeleid in Zoetermeer, de ontwikkeling van een ruimtelijke visie voor Houten, het aanscherpen van de mobiliteitsnota in Utrecht en het opstellen van een opknappplan voor een wijk in Den Haag. In alle vier de gemeenten betrof het deliberatieve participatieprocessen over een ruimtelijk vraagstuk. De aanpak, waaronder de participatievormen en -tools die werden gebruikt, van de vier processen was verschillend.

In mei 2020 is de tweede bijeenkomst met de partners gehouden. Tijdens deze meeting hebben we tussentijdse inzichten gedeeld en zijn we met name ingegaan op de vraag: welke kenmerken van online en

offline participatie zijn relevant voor het maken van een keuze voor online of offline participatie? De artikelen die tot dan toe gelezen waren, boden input voor deze discussie. Uiteindelijk zijn er 20 artikelen gelezen en met behulp van deze theorie en de feedback en input van de partners is een lijst met indicatoren vastgesteld die mogelijk van belang kunnen zijn bij de keuze voor online of offline participatie.

Vervolgens zijn we aan de slag gegaan met de analyse van de vier geselecteerde cases. Aan de partners is gevraagd om alle informatie aan te leveren met betrekking tot de opzet en uitvoering van het participatieproces. De vier geselecteerde participatietrajecten zijn geanalyseerd op basis van de aangeleverde documenten (bijv. plan van aanpak, (eind)verslagen, enquêteresultaten) en aanvullende gesprekken met betrokkenen. De indicatoren die vanuit het literatuuronderzoek zijn opgesteld, zijn gebruikt bij deze analyse. We hebben een tabel ontwikkeld met enerzijds indicatoren en anderzijds de te analyseren participatieprocessen. Voor elk participatieproces is deze tabel ingevuld.

Tijdens de derde partnerbijeenkomst in oktober 2020 zijn de tussentijdse resultaten van deze analyse gedeeld en is wederom om feedback gevraagd. Op basis van de voorlopige analyse en het gesprek tijdens de partnermeeting is een definitieve lijst met indicatoren vastgesteld. Vervolgens is de data-analyse afgerond en zijn enkele elementen benoemd die behulpzaam zijn bij het maken van keuzes voor tools.

De praktijkpartners hebben de gevonden elementen toegepast. In drie lopende projecten is gekeken hoe en op welke manier deze elementen professionals helpen bij het maken van keuzes. Er zijn nog twee partnermeetings georganiseerd op basis waarvan de gevonden inzichten zijn aangepast en aangescherpt.

De uitkomsten van dit exploratieve onderzoek moeten op grotere schaal worden getest in de praktijk om meer inzicht te krijgen in de toepasbaarheid ervan. Hiervoor willen we een groep van circa tien participatieprofessionals vragen om onze inzichten uit te proberen in een of meer van hun projecten.

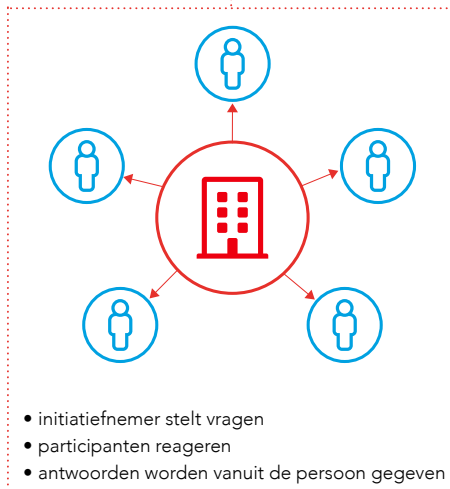

WAT IS DE PARTICIPATIEVRAAG?

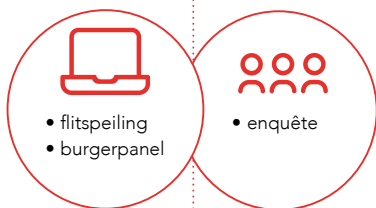

PERSOONSGERICHTE VRAAG

Inzicht in opvattingen, ervaringen en voorkeuren

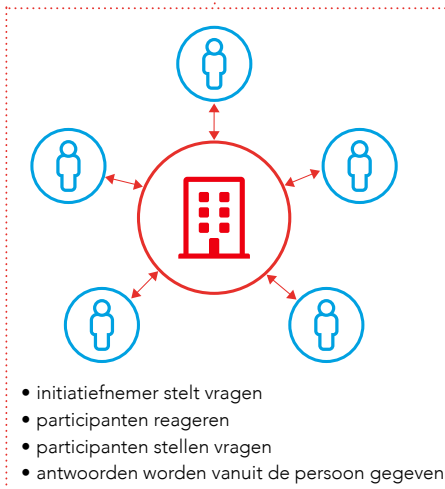

• laagdrempelige vorm van participeren

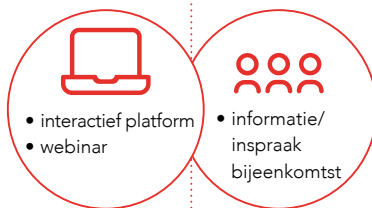

Initiatiefnemer bedenkt een oplossing en beslist. Hierbij worden de uitkomsten van de participatie gebruikt.

• inzicht in individuele opvattingen
• opvattingen die vaak voorkomen wegen zwaarder

• minder laagdrempelige vorm van participeren

• inzicht in individuele opvattingen
• inzicht in achterliggende motieven, belangen en emoties

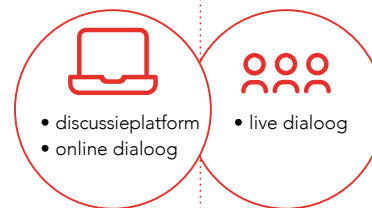
OPLOSSINGSGERICHTE VRAAG

Bedenken van oplossingen

Kiezen van oplossingen

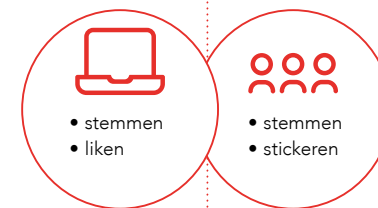

• hoge drempel om te participeren
• achtergrondkennis is nodig

Initiatiefnemer beslist over een advies of voorstel van participanten

• advies over of voorstel voor één of meer oplossingen

• voorkeur voor een oplossing of aanpak